

Schipper Kaas: voor de tweede maal binnen een eeuw fabriek door brand verwoest

Het kan niemand ontgaan zijn: op 19 december 2013 werd ons dorp opgeschrikt door een grote brand: de oude loods van de firma Schipper Kaas B.V. is volledig verwoest. Hoewel nét enkele meters op Zaandams grondgebied (de sluis in de Overtoom is de formele grens) kunnen we het bedrijf met een gerust hart Westzaans noemen.

Vanouds vond hier een groot deel van de Westzaanse bedrijvigheid plaats: op deze plaats lagen 17e eeuw diverse scheepswerven (buitendijks, direct aan het IJ; binnendijks lagen aanverwante industrieën zoals timmerwerkplaatsen et cetera) ten behoeve van de walvisvaart op Groenland en de Straat Davis. Menig gegoede Westzoner ging in die tijd op walvisvangst, bijvoorbeeld de familie Visser (what's in a name?)... Op de plaats van Schipper Kaas zijn heel wat schepen gebouwd en uitgevaren. De drie grootste scheepswerven waren omstreeks 1685 tot halverwege de 18e eeuw in vaste handen van de familie Ouwejan. Vanaf eind 18e eeuw werd het terrein meer stapelplaats voor goederen. Pakhuis "De Wisselvalligheid" werd in 1788 als tweedehandsje gekocht in Oostzaandam. Het kwam in Westzaan pal aan de oever van het IJ, zodat zeeschepen hier konden laden en lossen. Bij hoogwater stond "De Wisselvalligheid" wel met z'n "voetjes" in het water, maar de goederen erin werden niet nat, doordat de vloer binnenin verhoogd was. Na aanleg van het Noordzeekanaal eind '19e eeuw verloor het pakhuis haar functie.

Ruim honderd jaar geleden, rond 1908 was het in handen van Daniël Schipper. Die richtte een kaashandel op. Kort daarop kwam ook zijn broer in de zaak. Samen verkocht de Gebr. D.&A. Schipper-Kaashandel vanuit het pakhuis "Wisselvalligheid" Edammer en Goudse kazen.

Het fabriekspand dat gisteren is afgebrand, was in 1922 gebouwd nadat het pakhuis "Wisselvalligheid" op 15 oktober 1921 in vlammen was opgegaan. Ruim 92 jaar na die brand is nu dus ook het tweede bedrijfspand van Schipper Kaas door dezelfde reden verdwenen...

Een karakteristieke jaren '20-fabriek is voor Westzaan verloren gegaan. Een paar maanden geleden was dat ook al het geval, toen enkele honderden meters verderop de voorgevel van de Vicomte-biscuitfabriek aan de Westzanerdijk zo slecht bleek, dat restaureren onverantwoord was en afbraak volgde.

Daar verrijst een reconstructie van pakhuis "De Dekker", ingericht voor woningen. Misschien kan op de plaats van Schipper Kaas in de toekomst op een dergelijke manier pakhuis "Wisselvalligheid" gereconstrueerd worden? Dan komt er uit iets triests toch nog iets goeds voort. Tekst: Jan van der Male

